

Warszawa, dnia 16 kwietnia 2010 r.

RPO-641871-VII-7020/7006/10/JJ

Informacja
o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw
Obywatelskich w Areszcie Śledczym w Choszczynie i jego Oddziale Zewnętrznym
(wyciąg)

1. Wprowadzenie.

Działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach: 9, 10 i 12 marca 2010 r., do Aresztu Śledczego w Choszczynie (zwanego dalej Aresztem lub jednostką), mieszczącego się przy ul. Wolności 12, udali się przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich z Zespołu Prawa Karnego Wykonawczego. Ponadto, w dniu 10 marca 2010 r. przeprowadzono wizytację Oddziału Zewnętrznego Aresztu Śledczego w Choszczynie (zwanego dalej Oddziałem lub OZ), usytuowanego przy ul. Matejki 3 w Choszczynie.

Wykonując zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji, pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich sprawdzili na miejscu sposób traktowania osób pozbawionych wolności, dokonując oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji:

- wysłuchano informacji o funkcjonowaniu jednostki i jej podstawowych problemach, udzielonej przez Dyrektora jednostki;
- dokonano oglądu terenu jednostki oraz pomieszczeń we wszystkich oddziałach mieszkalnych Aresztu i Oddziału, w tym: cel przejściowych oraz cel do wykonywania kary dyscyplinarnej osadzenia w celi izolacyjnej, wybranych losowo cel mieszkalnych, pomieszczeń do przeprowadzania kontroli osób osadzonych, celi

zabezpieczającej, świetlic, a także pól spacerowych, łaźni, sanitariatów, kantyny, sal widzeń, ambulatorium i izb chorych, siłowni, kuchni i jadalni, magazynu depozytowego, pralni oraz kotłowni;

– przeprowadzono w czasie wizytacji cel mieszkalnych i innych pomieszczeń rozmowy ze skazanymi i tymczasowo aresztowanymi oraz z funkcjonariuszami i pracownikami jednostki;

– w oparciu o przygotowany wcześniej kwestionariusz przeprowadzono na osobności rozmowy z 20 osadzonymi z Aresztu i Oddziału, w tym z osobami, wobec których w okresie ostatnich 6 miesięcy została wymierzona kara dyscyplinarna w postaci umieszczenia w celi izolacyjnej, z osobami w wieku powyżej 60 roku życia, z osadzonymi niepełnosprawnymi, cudzoziemcami oraz młodocianymi.

2. Charakterystyka jednostki.

Areszt Śledczy w Choszcznie przeznaczony jest dla tymczasowo aresztowanych mężczyzn. Oprócz oddziału dla tymczasowo aresztowanych, znajdują się tam oddziały zakładu karnego typu zamkniętego dla skazanych młodocianych oraz odbywających karę po raz pierwszy. W Oddziale Zewnętrznym Aresztu znajdują się oddziały zakładu karnego typu półotwartego dla młodocianych oraz odbywających karę po raz pierwszy.

3. Ogląd jednostki.

Obiekt Aresztu usytuowany jest w centrum miasta. Od strony północnej sąsiaduje z blokiem mieszkalnym.

Stan obiektów mieszkalnych w jednostce jest zróżnicowany. Budynek mieszkalny nosi ślady znacznego wyeksploatowania. Niezbędne jest przeprowadzenie jego remontu.

Gruntownego remontu wymagają także wszystkie budynki OZ. W 2007 r. były plany zamknięcia tego obiektu i pozyskania na potrzeby Aresztu obiektów po likwidowanej jednostce wojskowej, ale koszty inwestycji okazały się zbyt duże. Z informacji uzyskanych od Dyrektora jednostki wynika natomiast, że aktualnie trwają ustalenia dotyczące wybudowania w Choszcznie nowego obiektu Oddziału

Zewnętrznego. W związku z tym, Dyrektor jednostki ograniczył remonty w OZ jedynie do tych niezbędnych (w ostatnim czasie wymieniono w całości instalację elektryczną). Na bieżąco prowadzone są remonty cel mieszkalnych, polegające głównie na odnowieniu powierzchni ścian i sufitów; w niektórych celach, w miejsce zniszczonej podłogi, kładzione są płytki PCV lub gres. W 2008 r. przeprowadzono w OZ remont korytarza, niektórych cel mieszkalnych oraz modernizację instalacji dostarczającej ciepłą wodę użytkową. Od 2006 r. funkcjonuje nowa kotłownia.

Z informacji pozyskanych od Dyrektora Aresztu wynika, iż planowane jest wykonanie remontu wszystkich cel w Areszcie oraz wybudowanie nowego pola spacerowego. Istotnym czynnikiem hamującym przeprowadzanie remontów cel mieszkalnych na szerszą skalę, jest konieczność zapewnienia osadzonym właściwego metrażu powierzchni mieszkalnej. Remont każdorazowo wiąże się bowiem z wyłączeniem z użytku odnawianych cel, czego konsekwencją jest przeniesienie osadzonych do innych pomieszczeń, mając na względzie zapewnienie im odpowiedniego metrażu.

Przeprowadzony ogląd całego terenu Aresztu oraz Oddziału, wizytacja cel oraz uzyskane w związku z tym informacje pozwoliły m.in. stwierdzić, że:

- a. w Areszcie jest 37 cel mieszkalnych, w większości są to cele wieloosobowe: 7-osobowe (5), 4-osobowe (20) i 2-osobowe (11). Sprzęt kwaterunkowy stanowiący ich wyposażenie jest stary i zniszczony. W wielu celach widoczne są ubytki w płytkach podłogowych. Kąciki sanitarne są zabudowane, oświetlone, wyposażone w miskę ustępową i umywalkę. Urządzenia sanitarne są sprawne, ich stan jest dostateczny. Cele są skanalizowane, z dostępną bieżącą zimną wodą. Ciepła woda udostępniana jest dwa razy w ciągu dnia. W niektórych celach mieszkalnych Aresztu zamontowano przesłony okienne. Zapewniono odpowiednie oświetlenie oraz wietrzenie cel. Większość cel wyposażona jest w piętrowe, metalowe łóżka, które nie posiadają drabinek oraz zabezpieczeń górnego poziomu. W ocenie pracowników Biura RPO, brak tych ostatnich może przyczynić się do upadków i spowodować ewentualne uszkodzenia ciała korzystających z nich osadzonych.

Stan pomieszczeń w Oddziale Zewnętrznym jest zróżnicowany. Warunki bytowe w celach można generalnie określić jako dostateczne. W oknach nie ma przesłon, zapewniono dobre oświetlenie jarzeniowe. Cele mieszkalne nie są skanalizowane - toalety dla osadzonych usytuowane są na korytarzach oddziałów. Na potrzeby związane z utrzymaniem higieny przez osadzonych w OZ przeznaczono umywalnię i łaźnię. Podobnie jak w Areszcie, ciepła woda dostępna jest dwukrotnie w ciągu dnia.

W większości cel mieszkalnych ściany są zanieczyszczone, z licznymi ubytkami tynku, podłoga jest również zniszczona a sprzęty kwaterunkowe wyeksploatowane. Prowadzone na bieżąco remonty cel polegają głównie na odnowieniu ścian. Od dawna wymianie nie uległy urządzenia w kąciakach sanitarnych i sprzęt kwaterunkowy w celach.

- b. w jednostce znajdują się 2 cele do wykonywania kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej, 1 celi zabezpieczająca oraz 2 cele przejściowe. Stan techniczny wyżej wymienionych pomieszczeń nie budził zastrzeżeń. Jak ustalono, w celu wyeliminowania zjawiska przeludnienia jednostki, stosowana jest praktyka wykorzystywania na potrzeby cel mieszkalnych: celi do wykonywania kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej, cel przejściowych oraz izb chorych. W dniu wizytacji jedna celi izolacyjna, jedna z cel przejściowych w Areszcie oraz izba chorych w OZ wykorzystywane były jako cele mieszkalne.
- c. kąpiel osadzonych w Areszcie odbywa się w łaźni ogólnej. Stan łaźni jest generalnie zły. Ściany wyłożone są płytkami do wysokości ok. 2 m., w górnych partiach ścian widoczne zawilgocenia. Podłogi wyłożone lastrykiem, urządzenia sanitarne bardzo wyeksploatowane. Stanowiska prysznicowe w łaźniach nie są oddzielone od siebie przegrodami. Wydzielono jedno stanowisko prysznicowe odgródzone, z myślą o osobach niepełnosprawnych, jednakże nie jest ono odpowiednio dostosowane do ich potrzeb. Przed wejściem do łaźni znajduje się punkt wydawania odzieży oraz szatnia, wyposażona w ławki i wieszaki. W tych pomieszczeniach podłoga również jest wyłożona lastrykiem, ściany w złym stanie. Jak ustalono, za pilną należy uznać potrzebę zmodernizowania łaźni

w budynku Aresztu Śledczego. Z informacji uzyskanych od dyrektora jednostki wynika, iż podziela on zdanie wizytujących. Podjęto już nawet działania zmierzające do rozpoczęcia remontu, zgromadzono dotychczas część materiałów oraz armatur na wyposażenie łazni. Jednakże z uwagi na trudną sytuację finansową, w ramach posiadanych środków bieżących jednostka nie jest w stanie sfinalizować tego zadania.

Łazienka znajdująca się w Oddziale Zewnętrznym również wymaga remontu. Ściany wyłożono białymi kafkami, zaś podłogę terakotą. Na podłodze wyłożono gumowe kraty antypoślizgowe. Szatnie wyposażono w drewniane ławki i półkę z wieszakami. W znacznie gorszym stanie w Oddziale znajdują się umywalnie. Do ok. 1,5 m. wyłożone są one białymi kafkami, ściany powyżej prezentują zły stan, spowodowany zawilgoceniem i odpadającym tynkiem. Zniszczona i niesprawną jest również armatura (cieknące krany).

- d. w Areszcie znajduje się jedno **pole spacerowe**, przeznaczone dla ok. 15 osób, wyposażone w ławki. Nie ma ono zadaszenia, które pozwoliłoby spacerującym schronić się przed deszczem lub słońcem. W czasie spacerów wolno palić papierosy, na spacerownikach są popielniczki. Z informacji uzyskanych od dyrektora wynika, że wyodrębnienie drugiego pola spacerowego stanowi przedsięwzięcie priorytetowe przy okazji pozyskania kolejnych funduszy.

Na terenie OZ również znajduje się plac spacerowy, wykorzystywany także jako miejsce do gier zespołowych. Wyposażono je w tablice do gry w koszykówkę i stół do ping – ponga, drewniane taborety i ławki. Pośród trawiastej nawierzchni wydzielono betonowe chodniki.

- e. **światlica** znajdująca się w Areszcie wyposażona jest w stoliki, odbiornik TV, stół do biliarda oraz piłkarzyki. Do dyspozycji osadzonych pozostaje również siłownia (w Areszcie i w OZ) wyposażona w odpowiedni, atestowany sprzęt do ćwiczeń. Ponadto, osadzeni mogą korzystać z punktu bibliotecznego, którego księgozbiór liczy ok. 100 pozycji. Areszt nie posiada odrębnej biblioteki. Z powodu braku środków na zakup nowych książek, księgozbiór jest mało atrakcyjny. W roku 2009 biblioteka więzienna wzbogaciła się tylko o 20 nowych pozycji książkowych, otrzymanych nieodpłatnie z OISW w Szczecinie. Pomimo

braku nowych książek, wzrosło czytelnictwo. W bibliotece zarejestrowano 225 czytelników, którzy wypożyczyli łącznie 2232 książki. Ponadto, prowadzona jest współpraca z Biblioteką Miejską w Choszcznie, polegająca na realizacji przez Bibliotekę indywidualnych zamówień osadzonych z Aresztu. Takie wypożyczenia książek odbywają się cyklicznie (średnio raz w kwartale). Biblioteka, znajdująca się w Oddziale, posiada bogatszy księgozbiór - ok. 3516 wolumenów. Jednostka zakupuje 2 gazety codzienne (Głos Szczeciński i Gazetę Lubuską). Prasa dostarczana jest do punktów bibliotecznych w oddziałach. Osadzeni mają możliwość prenumerowania gazet za pośrednictwem administracji Aresztu. Według uzyskanych informacji, w chwili obecnej nie ma osadzonych korzystających z tej formy zakupu prasy.

W OZ wszelkie zajęcia świetlicowe oraz szkoleniowe odbywają się w sali widzeń. Jest to przestronne i odnowione pomieszczenie, z odrębnym węzłem sanitarnym, wyposażone w krzesła, stoliki i stół do tenisa stołowego.

- f. **sala widzeń** w Areszcie to niewielkie pomieszczenie, wyposażone w drewniane stoliki i krzesła. W sali tej znajdują się również dwa stanowiska do przeprowadzania widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt z osobą odwiedzającą. Widzenia nadzorowane są przez funkcjonariusza. Obok znajdują się dwie sale przeznaczone, jak wynika z informacji uzyskanych od kierownictwa Aresztu, do udzielania widzeń bezdozorowych. Są one wyposażone w stół, krzesła i wieszak. Ich niewielki metraż uniemożliwia wstawienie dodatkowego wyposażenia. Dla rodzin oczekujących na widzenie urządzono niewielką poczekalnię, którą wyposażono w krzeselka oraz stoliki. Odwiedzający mają do dyspozycji toaletę, usytuowaną przy sali widzeń. Przed widzeniem rodziny mogą dokonywać zakupów w kantynie.

Widzenia w Oddziale odbywają się w przestronnej sali, pełniącej również funkcję opisywanej wyżej świetlicy.

Zarówno w Areszcie jak i Oddziale, nie ma pomieszczenia do udzielenia nagrody w postaci zezwolenia na widzenie w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozorującej. Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z przepisami załącznika do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r.

w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 186, poz. 1820), pomieszczenie do odbywania widzeń w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozorującej, ma być odpowiednio wyposażone. Ma się tam znajdować kącik sanitarny z toaletą, umywalką, a nawet prysznicem oraz odpowiednie meble: tapczan, stół, krzesła. Brak w jednostce pomieszczenia do realizacji przewidzianej w art. 138 § 1 pkt 3 Kodeksu karnego wykonawczego nagrody uniemożliwia w praktyce udzielenie wspomnianej nagrody, nawet w przypadku spełniania przez osadzonych warunków do jej przyznania.

- g. ambulatorium zlokalizowano w wyodrębnionych pomieszczeniach oddziału III. W jego skład wchodzi: gabinet przyjęć lekarskich, gabinet stomatologiczny, gabinet zabiegowy, pokój pielęgniarek, magazyn z czystą bielizną i magazyn na odpady i brudną bieliznę. Ok. 2 lat temu przeprowadzono gruntowny remont tych pomieszczeń, w wyniku którego zostały one wyposażone w nowoczesny sprzęt. Całość sprawia wrażenie bardzo estetycznego, czystego i przestronnego kompleksu. W widocznym miejscu znajduje się Karta Praw Pacjenta, która w swej treści dostosowana jest do sytuacji pacjenta uwięzionego. W sąsiedztwie ambulatorium znajduje się izba chorych. Jest ona odpowiednio wyposażona, w dniu wizytacji panowała w niej czystość.

W Areszcie w Choszczynie lekarz (o specjalności okulistycznej) przyjmuje trzy razy w tygodniu, natomiast stomatolog - dwa razy w tygodniu. W uzasadnionych przypadkach (zagrożenie zdrowia lub życia) wzywane jest Pogotowie ratunkowe. Jednostka nie zatrudnia lekarzy innych specjalności. Na podstawie umowy podpisanej z Zakładem Opieki Zdrowotnej (szpitalem) w Choszczynie na świadczenie usług medycznych, w razie potrzeby osadzeni kierowani są na konsultacje do lekarzy specjalistów. W 2009 r. w jednostce lekarz więzienny udzielił w sumie 6950 porad, a stomatolog 5446, Pogotowie wzywano 1280 razy, zaś lekarz medycyny pracy udzielił 199 konsultacji. W pozawięziennej służbie zdrowia odbyło się m.in. 10 konsultacji chirurgicznych, 11 psychiatrycznych. Badania analityczne przeprowadzono w 76 przypadkach, rtg - 321 razy.

Ambulatorium znajdujące się w OZ również jest bardzo dobrze wyposażone. W pokoju lekarskim znajdują się m.in. ulotki dla osadzonych o tematyce HIV i AIDS. Z informacji uzyskanej od pielęgniarki wynika, iż kontrolne badania klatki piersiowej wykonywane są co 2 lata. Z kolei badania na obecność wirusa HIV wykonywane są odpłatnie w przypadku, gdy osadzony chce się im poddać z własnej inicjatywy. Natomiast jeżeli badanie takie jest realizacją zamierzenia jednostki (np. po powzięciu istotnych informacji na temat osadzonego) - wówczas wykonywane są one na koszt Aresztu. W ocenie pracowników BRPO, odmówienie osadzonemu wykonania badań na obecność wirusa HIV lub pobieranie za nie opłaty jest niewłaściwą praktyką. Zgodnie ze stanowiskiem przedstawicieli Rzecznika, a także Dyrektora Generalnego Służby Więziennej (zawartym w piśmie nadesłanym do Biura RPO w dniu 17 listopada 2009 r.), wystarczającym warunkiem do wykonania badania na obecność wirusa HIV jest wola osadzonego, bez konieczności uzasadnienia tego jakimikolwiek wskazaniami medycznymi.

h. kontrolę osobistą osadzonych przeprowadza się w oddziałach mieszkalnych. W związku z brakiem pomieszczeń przeznaczonych do tego typu kontroli, czynności z nią związane wykonywane są na korytarzach oddziałów za rozsuwanymi w tym celu kotarami. Poza tym, w piwnicy Aresztu wyodrębniono dwa pomieszczenia, oddzielone od korytarza jedynie kratą. Pomieszczenia te przeznaczone są do przeprowadzania kontroli osobistych nowoprzyjętych osadzonych. Znajdują się w nich wieszaki i ławka.

i. W Areszcie i w OZ nie ma wyodrębnionej kaplicy. Msze Święta są odprawiane na korytarzu oddziału III w Areszcie.

W każdą niedzielę i święta w Areszcie i OZ odprawiana jest Msza Święta w której uczestniczy ok. 30 osadzonych. Dzięki zaangażowaniu Kapelana oraz wychowawców w jednostce, corocznie przeprowadzane są rekolekcje Wielkanocne i Bożonarodzeniowe. Raz w tygodniu odbywa się spotkanie z przedstawicielem zboru Świadków Jehowy, w którym udział bierze do 5 skazanych. Okazjonalnie spotkania organizuje Świecki Ruch Misyjny - „Epifania”, w których uczestniczył dotychczas 1 skazany.

- j. Kuchnia ze stołówką znajdują się w OZ. Wyposażona jest ona w nowy sprzęt. Posiłki przygotowane dla osadzonych w Areszcie dostarczane są w specjalnych termosach, chroniących przed ich wychłodzeniem. Lodówka z próbkami znajduje się w oddzielnym pomieszczeniu zamykanym na klucz, do którego dostęp ma tylko jedna osoba. W dniu wizytacji wydawano 12 diet lekkostrawnych „L” oraz 4 jarski „Pj”. Osadzeni, odbywający karę w OZ, spożywają obiady w jadalni. Jest to przestronne pomieszczenie wyposażone w drewniane stoły i ławki, z bufetem, z którego odbierane są posiłki. W prawym górnym rogu widoczne jest zawilgocenie ściany.
- k. w piwnicy Aresztu znajdują się: odnowiona kotłownia, wartownia (w której odbierany jest obraz z kamer), warsztaty naprawcze, pralnia, magazyny, w tym magazyn depozytowy. Odbywają się tu także warsztaty ślusarskie, elektryczne i stolarskie, zatrudniające 1 osadzonego z Aresztu i 2 osadzonych z Oddziału.
- l. ponadto w Oddziale Zewnętrznym wyodrębniono pracownię plastyczną, w której skazani zajmują się wyrobem figurek religijnych z gipsu.

4. Rozmowy przeprowadzone z osadzonymi.

W toku wizytacji rozmawiano z osobami pozbawionymi wolności w czasie oglądu jednostki: w miejscach pracy, podczas zajęć kulturalno-oświatowych oraz wizytacji cel mieszkalnych. Przeprowadzono również rozmowy ukierunkowane na kwestie przestrzegania praw przysługujących osadzonym, według opracowanego kwestionariusza, z 20 osobami (w tym 6 w OZ). Część osób wytypowano do rozmów z uwagi na większe, niż w przypadku pozostałych osadzonych, narażenie na niewłaściwe traktowanie: byli to osadzeni mający więcej niż 60 lat, niepełnosprawni, cudzoziemcy, osoby ukarane w okresie ostatnich 6 miesięcy karą dyscyplinarną osadzenia w celi izolacyjnej. Rozmowy według kwestionariusza odbywały się w cztery oczy, w sposób uniemożliwiający osobom postronnym zapoznanie się z treścią odpowiedzi udzielanych przez osoby pozbawione wolności.

W rozmowach z osadzonymi uzyskano opinie w przedmiocie przestrzegania podstawowych praw osób pozbawionych wolności i atmosfery panującej w Areszcie.

W przeważającej większości osadzeni pozytywnie oceniali realizację przysługujących im uprawnień. Zgłoszono uwagi i zarzuty, które dotyczyły następujących kwestii:

1. w zakresie **warunków w celi mieszkalnej** pojedyncze uwagi odebrano od osadzonych w Areszcie. Wskazywali oni na zły stan techniczny cel: obdrapane, zanieczyszczone ściany (jedna osoba wskazała na pilną potrzebę remontów), nieprzystosowanie cel mieszkalnych do potrzeb osób niepełnosprawnych, nieszczelne okna. Jedna uwaga zgłoszona w OZ w tym zakresie dotyczyła zużytego sprzętu w kącikach sanitarnych. Ogólnie rzecz biorąc warunki bytowe zostały ocenione przez osadzonych jako dość dobre.
2. w zakresie **mycia się i kąpieli** najczęściej zgłaszane uwagi dotyczyły warunków kąpieli w łaźniach. Wskazywano na zagrzybione, obdrapane ściany, nieprzyjemny zapach, niesprawne sitka prysznicowe. Według osadzonych problemem jest również to, że liczba osób korzystających z łaźni jest większa niż stanowisk prysznicowych. W związku z tym część osadzonych zmuszona jest czekać aż zwolni się sprawny natrysk, co powoduje, że mają mniej czasu na kąpiel. Zgłoszono również uwagi w zakresie nieprzystosowania łaźni dla osób niepełnosprawnych. Z kolei zarzuty wypowiedziane w OZ dotyczyły: zaniedbanego budynku, w którym mieści się łaźnia, niskiej temperatury w okresie zimowym, złego stanu technicznego armatury.
3. w zakresie **wyżywienia** odebrano pojedyncze uwagi od osadzonych, którzy wskazywali, że porcje są dla nich ilościowo niewystarczające (2). Osadzeni zgłaszali również uwagi dotyczące walorów smakowych potraw (np. „wodnisty paszтет”), brak owoców i świeżych warzyw. Osadzeni w OZ nie zgłosili żadnych uwag w tym zakresie.
4. w zakresie **warunków dokonywania zakupów przez osadzonych na wypisę** najczęściej podnoszono kwestię nieotrzymywania paragonów za dokonane zakupy, zawyżonych cen niektórych produktów, małego wyboru produktów, np. wędlin, konserw, witamin. Z informacji uzyskanych od Dyrektora jednostki wynika, że w kantynie nie ma kasy fiskalnej. Osadzeni otrzymują paragony wypisane ręcznie.

5. osoby, z którymi rozmawiano, w zdecydowanej większości twierdziły, że są dobrze **traktowane przez funkcjonariuszy SW**. Osadzeni, którzy mieli zastrzeżenia w tej kwestii, zgłaszali zarzut prowokacyjnego niekiedy zachowania funkcjonariuszy, zdarzających się przypadków używania wulgarnego słownictwa i słownego poniżania, przeprowadzania kontroli osobistej w niewłaściwych warunkach (na korytarzu mieszkalnym, bez dywanika pod stopy). Żaden z rozmówców nie zdecydował się na złożenie oficjalnej skargi do protokołu. Jeden z respondentów wskazał pracownikowi BRPO, że skierował do prokuratury zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa (funkcjonariusze działu ochrony zrzucili go z noszy w obecności sanitariuszy). Śledztwo w tej sprawie zostało jednak umorzono.

Osadzeni generalnie pozytywnie oceniali pracę wychowawców. Zaniepokojenie pracowników BRPO wzbudziły uwagi dotyczące dostępu do psychologa. Zgłaszano bowiem, że czas oczekiwania na konsultacje jest bardzo długi (w jednym przypadku trwał nawet miesiąc). Większość respondentów w ogóle nie miała okazji rozmawiać z psychologiem.

6. uwagi zgłoszone przez osoby **karane dyscyplinarnie** dotyczyły niepoinformowania ich o prawie do zaskarżenia decyzji o ukaraniu, zbyt surowego ukarania, niepoddania osadzonego przed wymierzeniem kary umieszczenia w celi izolacyjnej badania lekarza ani psychologa (analiza dokumentacji nie potwierdziła tego zarzutu), zepsutego głośnika w celi izolacyjnej.
7. zgłoszone w zakresie **opieki zdrowotnej** zarzuty dotyczyły w większości: niewłaściwego zachowania lekarza, polegającego głównie na nieuprzejmości, nieprzychylności, bagatelizowaniu problemów, etc. Skarżono się też na utrudniony dostęp do specjalisty: ortopedy, neurologa, psychiatry, nie realizowania zaleceń specjalisty, brak opieki w weekendy. Jeden z osadzonych wskazał na przypadek, kiedy lekarz, bez powiadomienia skazanego, odebrała w jednostce jego korespondencję, dotyczącą orzeczenia o niepełnosprawności. Adresatowi oddano pismo dopiero po 3 miesiącach.
8. pojedyncze zgłoszone uwagi, w zakresie **korzystania z aparatów telefonicznych** przez skazanych w oddziałach zamkniętych, dotyczyły zbyt krótkiego czasu

przeznaczonego na jednorazową rozmowę (5 min.). Jednakże warto podkreślić, iż Porządek wewnętrzny przewiduje możliwość odbywania rozmów co drugi dzień, czas na wybieranie numeru i rozmowę nie może przekraczać 5 min.

9. w zakresie realizacji **widzeń** jedna uwaga dotyczyła problemów z wpisaniem na listę odwiedzających osób spoza rodziny, druga zaś problemu z łączeniem widzeń. Podnoszono też kwestię braku w Areszcie pomieszczenia do realizacji widzeń w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozorującej.
10. w zakresie korzystania ze **spacerów**, najczęściej poruszano kwestię małej powierzchni pola spacerowego. Dwóch rozmówców wskazało ponadto na sytuacje, w których cała grupa zmuszona jest zakończyć spacer wcześniej, ponieważ pojedyncze osoby zgłosiły chęć skrócenia spaceru.
11. w zakresie korzystania z **posług religijnych** jeden z osadzonych wskazał, że nie ma możliwości skorzystania z posług indywidualnych.
12. w zakresie **korzystania z prasy, książek oraz zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych** podnoszono kwestię ograniczonego dostępu do prasy, dostarczanej przez Areszt - ankietowani twierdzili, że jest tylko 1 gazeta na cały oddział. Pojedyncze zarzuty dotyczyły braku książek lub nieciekawych, mało zróżnicowanych zasobów bibliotecznych.

6. Wnioski i zalecenia.

Czynności przeprowadzone przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich pozwalają uznać, że w Areszcie Śledczym w Choszczynie i Oddziale Zewnętrznym tego Aresztu generalnie respektowane są prawa osadzonych, w tym prawo do humanitarnego traktowania i poszanowania godności ludzkiej. Nie stwierdzono przypadków okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania osób pozbawionych wolności.

Na podstawie poczynionych ustaleń - informacji uzyskanych z rozmów z osadzonymi, oglądu jednostki i analizy dokumentacji jednostki - uznano, że dla poprawy warunków osadzenia osób pozbawionych wolności celowe jest:

1. wykonywanie przez administrację jednostki, w miarę możliwości finansowych, zaplanowanych prac modernizacyjnych w Areszcie (łazienka,

cele mieszkalne) oraz w Oddziale Zewnętrznym (łazienia, umywania, cele mieszkalne);

2. sukcesywne dokonywanie wymiany wyeksploatowanych sprzętów kwaterunkowych i urządzeń w kąciakach sanitarnych;
3. utworzenie dodatkowego pola spacerowego w Areszcie oraz wykonanie częściowego zadaszania na obecnym polu spacerowym, umożliwiającego osadzonym schronienie się przed opadami atmosferycznymi lub nadmiernym słońcem;
4. zapewnienie właściwych warunków realizacji widzeń bezdozorowych oraz wyodrębnienie i urządzenie pomieszczenia do udzielania widzeń w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozorującej;
5. dostosowanie warunków w celach mieszkalnych i łazieniach do potrzeb osób niepełnosprawnych;
6. zadbanie o zapewnienie konsultacji psychologicznych dla wszystkich potrzebujących ich osadzonych;
7. wykonywanie badania na obecność wirusa HIV osadzonym, którzy zgłoszą taką wolę, bez pobierania dodatkowych opłat;
8. doposażenie górnych łóżek w drabinki i zabezpieczenia;
9. Zainstalowanie kasy fiskalnej w kantynie.

Za zgodność z oryginałem: